

Стратегія та перешкоди на шляху вступу України до СОТ*

СЕРГІЙ ЛАХНО**

АНОТАЦІЯ. Стаття піднімає питання активізації, головним чином, внутрішніх зусиль на шляху України до СОТ, з огляду на необхідність завершення переговорного процесу до Конференції Міністрів СОТ, яка відбудеться у Гонконгу у грудні 2005 року.

Умовно стаття розглядає два блоки питань: блок питань, що стосуються перспектив набуття Україною найближчим часом членства в СОТ, включаючи процедурні питання, та блок питань, які є змістовною частиною завершення процесу вступу і також є проблемними питаннями, що потребують негайного вирішення. Зокрема, продемонстровано теперішню процедуру вступу до СОТ та з урахуванням цього запропоновано оптимальний сценарій вступу України, яким визначено необхідні кроки, терміни та ризики, що загрожують виконанню поставлених завдань. Також виявлено головні інституціональні проблеми, які заважають привести національне законодавство у відповідність до правил системи ГАТТ/СОТ, і запропоновано план нормотворчої діяльності з конкретними пропозиціями щодо внесення змін до відповідного законодавства, які ґрунтуються на положеннях угод СОТ. З'ясовано основні проблемні питання багатостороннього характеру, які є перешкодою для завершення переговорів.

Крім цього, впродовж усієї праці автор дає пропозиції щодо можливих форм та методів вирішення зазначених проблемних питань.

КЛЮЧОВІ СЛОВА. Світова організація торгівлі (СОТ), вступ України до СОТ, Робоча група (РГ) з розгляду заявки України про вступ до СОТ, країни – члени СОТ, процедура приєднання до СОТ, Генеральна Рада СОТ, гармонізація національного законодавства, зовнішньоторговельна політика (режим), проблемні питання вступу України до СОТ.

* Стаття має практичний характер та базується на досвіді роботи автора з проблематики СОТ у державних органах України.

Сергій В'ячеславович Лахно займається широким колом питань, пов'язаних із проблематикою СОТ на рівні центрального органу виконавчої влади, працюючи на посаді заступника начальника управління багатосторонніх переговорів СОТ Міністерства економіки України. С. В. Лахно знайомий безпосередньо з особливостями, процедурами та переговорним процесом щодо вступу України до СОТ. На різних посадах в Міністерстві економіки він займався розробкою та вдосконаленням нормативно-правових актів щодо умов державної підтримки, експортно-імпортного режиму, доступу до ринку товарів та послуг; підготовкою проекту звіту Робочої групи з питань розгляду заявки України про вступ до СОТ; підготовкою змін і доповнень до проектів законодавства та законодавчих актів України, які не відповідають правилам СОТ; питаннями приведення у відповідність до норм СОТ державної політики у сфері субсидування промисловості, ринків послуг, діяльності вільних економічних зон, імпортно-експортного регулювання, застосування торговельно-обмежувальних та нетарифних заходів захисту внутрішнього ринку. С. В. Лахно є автором низки статей з питань реформування зовнішньоторговельного режиму України з метою його приведення у відповідність до норм СОТ. Здобув спеціалізовану освіту з питань міжнародного права та права СОТ в Інституті світової торгівлі у м. Берні (Швейцарія).

Вступ України до СОТ є одним із пріоритетів зовнішньоекономічної політики нашої держави і розглядається як системний фактор розвитку національної економіки, лібералізації зовнішньої торгівлі, створення передбачуваного прозорого середовища для залучення іноземних інвестицій, що відповідає національним інтересам України.

Протягом останніх двох років досягнуто значного прогресу на шляху України до СОТ, зокрема, за цей період підписано 21 з 32 двосторонніх протоколів з доступу до ринків товарів і послуг, на 70 % узгоджений проект звіту Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ, переговори щодо доступу до ринку товарів та послуг України перебувають на завершальній стадії. Мінекономіки за участю міністерств та інших центральних органів виконавчої влади вживаються заходи щодо завершення двосторонніх переговорів з країнами — членами СОТ, приведення національного законодавства у відповідність до норм і правил угод СОТ та здійснюється ґрунтовна підготовка до чергового засідання Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ з метою якнайшвидшого завершення переговорного процесу та недопущення затягування строків вступу України до цієї організації.

При цьому, якщо Україна розраховує на початок переговорів про членство в ЄС вже через три роки після виконання спільного плану дій Україна — ЄС, то найвдалішим моментом для прийняття рішення про вступ нашої країни до СОТ є Міністерська Конференція СОТ, яка проводиться раз на два роки і наступного разу відбудеться в середині грудня 2005 року.

Сприятливість моменту полягає ще й у тому, що на сьогоднішній день прагнення України набути членства в СОТ підтримується всіма основними країнами — членами СОТ.

Процедурні перспективи вступу України до СОТ у 2005 році

На сьогоднішній день одним з першочергових завдань, поставлених новим Президентом України перед урядом у сфері зовнішньоекономічної політики, є вступ до СОТ у 2005 році. Які ж реальні процедурні перспективи виконання цього завдання?

Спочатку коротко про завершальну стадію процесу набуття країною членства у СОТ. Секретаріат СОТ від імені Робочої групи з питань розгляду заявки країни про вступ до СОТ готує Пакет документів щодо вступу, який складається з таких документів: Звіт Робочої Групи і Протокол Приєднання, включаючи Рішення про

приєднання, Розклад поступок та зобов'язань стосовно товарів і Розклад специфічних зобов'язань стосовно послуг.

Зрештою, всі процеси завершуються єдиним остаточним засіданням Робочої групи, на якому попередньо затверджується Пакет зазначених документів стосовно вступу і виноситься рекомендація Генеральній Раді СОТ (або Конференції Міністрів) щодо приєднання до СОТ країни-заявника. Генеральна Рада СОТ (або Конференція Міністрів) проводить засідання і затверджує шляхом голосування Пакет документів стосовно вступу та приймає рішення двома третинами переважної більшості голосів членів СОТ у разі заперечення хоча б однієї країни. В іншому разі затвердження і прийняття рішення базується на консенсусі. Практично рішення приймаються на основі консенсусу. Важливим моментом є те, що Пакет документів може бути затверджений (тобто прийняте остаточне рішення про прийняття країни до СОТ) Генеральною Радою або Конференцією Міністрів, тобто прив'язка до Конференції Міністрів не є обов'язковою.

Протокол Приєднання вступає в силу на 30-й день після його визнання країною-заявником. Останнє можна зробити у формі підписання або у разі затвердження парламентом — через механізм ратифікації відповідного закону.

З огляду на те, що більшістю експертів безпосередній вступ України до СОТ прив'язується до Конференції Міністрів СОТ, яка має відбутись у грудні 2005 року у Гонконзі, є сенс охарактеризувати систему прийняття рішень у СОТ і взаємозв'язок між Конференцією Міністрів та Генеральною Радою.

Конференція Міністрів є найвищим органом СОТ, який збирається раз на два роки та приймає рішення зі стратегічно важливих питань і напрямів діяльності організації та її членів.

Генеральна Рада є органом другого рівня, який вирішує всі питання поточної роботи у періоди між Конференціями Міністрів, спостерігає за виконанням угод СОТ і міністерських рішень, діє від імені Конференції Міністрів, складається з представників усіх країн — членів СОТ та звітує безпосередньо Конференції Міністрів¹.

Засідання Генеральної Ради відбуваються на регулярній основі — 3—4 рази на рік (мінімум двічі). Чітко встановлених термінів або регулярності проведення засідань Ради не існує. Вони відбуваються в міру накопичення питань, які потребують проведення такого засідання. Останні два засідання Генеральної Ради відбулись у серпні та грудні 2004 року. Можна з упевненістю сказати, що в 2005 році, враховуючи проведення Конференції Міністрів у

---

¹ За інформацією офіційного сайту СОТ: http://www.wto.org/english/thewto_e/gcounc_e/gcounc_e.htm

грудні та у зв'язку з цим велике коло питань, що вимагатимуть прийняття рішень, засідання Генеральної Ради відбудуться мінімум двічі.

За результатами переговорів з країнами—членами СОТ та підготовки до проведення чергового засідання Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ були визначені ризики кожного пункту сценарію вступу України до СОТ, які оцінюються як суттєві (див. табл. 1). Враховуючи викладене, можна спрогнозувати такий сценарій вступу України до СОТ у 2005 році.

З метою подолання згаданих ризиків необхідно провести як мінімум два формальні і неформальне засідання Робочої групи разом з багатосторонніми переговорами з обговорення обсягів внутрішньої підтримки сільського господарства.

Наступне неформальне засідання Робочої групи з питань розгляду заявки України про вступ до СОТ (беручи до уваги час, необхідний Секретаріату СОТ для опрацювання та розповсюдження відповідних матеріалів, отриманих від України, а також для ознайомлення з ними країн—членів Робочої групи) відбудеться приблизно у третій декаді червня або на початку липня.

Принциповою метою підготовки і проведення цього засідання РГ з розгляду проекту Звіту РГ є прийняття рішення щодо чіткого переліку розділів проекту, які залишаються для доопрацювання до початку роботи наступного 15-го засідання РГ. У рамках цього засідання багатосторонні переговори з державної підтримки сільського господарства повинні бути в основному завершені. При цьому проведення багатосторонніх засідань з обговорення окремих секторів зовнішньоторговельного режиму України (СПС, ТБТ, ТРІПС, ТРИМС тощо) в рамках оптимістичного сценарію є недоцільним. Такі багатосторонні засідання, як показує досвід їх проведення, можуть суттєво загальмувати прийняття рішень щодо розділів проекту Звіту РГ.

Основним завданням проведення 15-го засідання РГ є прийняття висновку щодо узгодження всіх проблемних розділів проекту, які залишаються для доопрацювання за результатами роботи попереднього засідання: податкового режиму і субсидій окремим галузям виробництва, торговельно орієнтованих інвестиційних заходів, режиму технічного, санітарного та ветеринарного контролю тощо. З метою завершення багатосторонніх переговорів з державної підтримки сільського господарства необхідно розглянути завершену нормативну базу механізму фінансування сільського господарства.

Обов'язковим результатом підготовки та проведення завершального, 16-го засідання РГ повинно бути рішення про схвалення проекту Звіту РГ і формування протоколу про вступ України до

СОТ для його затвердження на Конференції Міністрів у Гонконзі. Слід підкреслити, однак, що розроблений сценарій ґрунтується на паралельному завершенні двосторонніх переговорів з доступу до ринку товарів і послуг з 9-ма країнами—членами РГ, що підвищує ризики його реалізації.

Процедурно рішення про приєднання України до СОТ може бути прийнято Генеральною Радою до грудневої Конференції Міністрів, але, враховуючи попередній досвід СОТ, а також з огляду на необхідність більшого часу для остаточного узгодження та доопрацювання українського пакета документів, швидше за все така рекомендація може бути надана Конференції Міністрів безпосередньо або Генеральній Раді, яка також прийме рішення про рекомендування Конференції Міністрів прийняти позитивне рішення.

В разі незавершення процесу вступу до кінця 2005 року з суто процедурної точки зору рішення про приєднання України до СОТ може бути прийняте Генеральною Радою на будь-якому засіданні за поданням Робочої групи.

Слід відзначити, що для завершення процесу вступу у 2005 році необхідно окрім вирішення проблемних питань та гармонізації законодавства досягти політичного рішення на найвищому міждержавному рівні та узгодити таке рішення насамперед зі США, ЄС, Австралією та Китаєм. При цьому такі домовленості мають бути досягнуті протягом найближчих кількох місяців, оскільки вже на неформальному засіданні Робочої групи необхідно провести суттєве доопрацювання, а під час 15-го засідання остаточне оформлення проекту Протоколу приєднання, а також розгляд інших компонентів Пакета документів для вступу.

Оптимістичний сценарій завершення переговорів у рамках Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ передбачає існування п'яти основних етапів², по завершенні яких Україна стане повноправним членом організації.

На першому етапі (третья декада червня — початок липня) необхідно провести підготовку, проведення та узгодження рішення чергового, неформального засідання РГ з розгляду проекту Звіту РГ. Прийняте рішення повинно передбачати чіткий перелік розділів проекту, які залишаються для доопрацювання у ході роботи наступного 15-го засідання РГ. Багатосторонні переговори з державної підтримки повинні бути в основному завершені з рекомендацією про коригування розрахунків обсягу підтримки. Повній реалізації заходів першого етапу можуть завадити ризики, пов'язані з гальмуванням процесу завершення формування зако-

---

² За пропозицією автора.

нодавчої бази членства України в СОТ, неузгодженістю позицій міністерств і відомств щодо проектів зобов'язань України, відображених у розділах проекту Звіту РГ, необхідністю перегляду розрахунків обсягів підтримки сільського господарства з їх відповідним зменшенням.

На другому етапі (вересень) необхідно забезпечити підготовку, проведення і прийняття висновку 15-го засідання РГ з узгодження проекту Звіту РГ. Прийнятий висновок повинен передбачати узгодження всіх проблемних розділів проекту, які залишаються для доопрацювання до початку роботи наступного засідання РГ. Багатосторонні переговори з державної підтримки повинні бути повністю завершені. Реалізації заходів другого етапу можуть завадити ризики гальмування процесу остаточного завершення формування законодавчої бази членства України в СОТ, пов'язаного з найпроблемнішими розділами проекту Звіту РГ: це — податковий режим, торговельно орієнтовані інвестиційні заходи, режим технічного, санітарного та ветеринарного контролю тощо. Відсутність консенсусу членів РГ щодо переглянутих обсягів державної підтримки сільського господарства. Гальмування процесу нормативного оформлення механізму фінансування сільського господарства.

На третьому етапі (кінець жовтня — перша половина листопада) необхідно забезпечити підготовку, проведення і прийняття рішення завершального, 16-го засідання РГ з узгодження проекту Звіту РГ. Робоча група повинна прийняти рішення про схвалення проекту Звіту РГ і доручити Секретаріату РГ сформулювати протокол про вступ України до СОТ для його затвердження на Конференції Міністрів у Гонконзі. На цьому етапі ризиками можуть стати гальмування прийняття законодавчих актів, що залишилися, з повного приведення законодавчої бази у відповідність до норм системи угод СОТ, проблеми з доопрацюванням найбільш проблемних розділів проекту Звіту РГ (податковий режим і субсидії окремим галузям виробництва, торговельно орієнтовані інвестиційні заходи, режим технічного, санітарного та ветеринарного контролю, захисту прав інтелектуальної власності тощо), пов'язані з необхідністю набуття чинності відповідними законами до дати вступу України до СОТ, і необхідність доопрацювання розрахунків обсягів державної підтримки сільського господарства.

На четвертому етапі (орієнтовно 30 листопада) Секретаріатом РГ має бути підготовлено протокол та остаточну редакцію проекту Звіту РГ, а також внесено Секретаріатом СОТ питання про прийняття протоколу про вступ України до СОТ до порядку денного Конференції Міністрів СОТ. На цьому етапі існують ризики стислих термінів підготовки протоколу Секретаріатом РГ, а також можлива відсутність консенсусу членів СОТ щодо доцільності

внесення до порядку денного Конференції Міністрів питання про прийняття протоколу про вступ України до СОТ.

На останньому — п'ятому етапі (15—19 грудня, Гонконг) — буде прийнято протокол про вступ України до СОТ Конференцією Міністрів СОТ в Гонконзі. При цьому ризики реалізації етапу відсутні.

Проблема формування торговельної політики та розвитку інституційного потенціалу

На сьогодні існують певні проблеми з формуванням торговельної політики та ефективним функціонуванням механізму міжвідомчої координації зовнішньоторговельної політики. Існує кілька причин такого стану речей. По-перше, поки що немає чіткої та послідовної торговельної політики. Законодавча база у сфері зовнішньоторговельної діяльності є не завжди стабільною та передбачуваною. До останнього часу тривало прийняття нових законів, рішень уряду та інших нормативних актів, які суперечать нормам СОТ.

Існує проблема недостатньої координації як на міжвідомчому рівні, так і на рівні уряд — Верховна Рада відносно питань, пов'язаних із вступом до СОТ, що загострює проблеми вступу. Досить часто законопроекти депутатів як суб'єктів законодавчої ініціативи не відповідають правилам СОТ, що є результатом відсутності механізму правової експертизи на відповідність цим правилам.

Прикладом такої проблеми на міжвідомчому рівні може слугувати проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності», який був затверджений Кабінетом Міністрів України 23.12.2004 та встановлює механізм стягнення зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, який не відповідає вимогам СОТ та був узгоджений без зауважень, що свого часу надавалися Міністерством економіки України.

У цьому контексті суттєвого значення набуває ефективна співпраця підрозділів Міністерства економіки з метою недопущення проходження через міністерство законопроектів та нормативних актів, які суперечать нормам ГАТТ/СОТ.

Для цього був затверджений наказ Міністерства економіки «Про обов'язкове погодження проектів нормативно-правових актів з питань реформування зовнішньоторговельного режиму України з Міжвідомчою комісією з питань вступу України до

СОТ», яким, зокрема, встановлено запровадити аналіз проектів нормативно-правових актів з питань реформування зовнішньоторговельного режиму України, що розробляються або надходять на погодження, на відповідність нормам та принципам системи угод СОТ і погоджувати проекти цих актів з департаментом співробітництва з СОТ (секретаріат Міжвідомчої комісії з питань вступу України до СОТ).

Окремі нормативні акти, що стосуються зовнішньоторговельних питань, узагалі не надходять до департаменту співробітництва з СОТ.

По-друге, відсутність чітко визначеної торговельної політики спричинена, крім іншого, недостатністю потенціалу державних структур України у формулюванні та ефективному проведенні торговельної політики. Недостатня координація між урядом і парламентом відносно питань, пов'язаних із вступом до СОТ, загострює ці проблеми. І в уряді, і в парламенті існують полярні погляди на питання, які необхідно вирішувати у процесі вступу до СОТ. Інакше кажучи, важко говорити про наявність одностайної згоди на національному рівні щодо вступу до СОТ. Такий стан речей може стати серйозною загрозою на шляху вступу України до СОТ вже в поточному році та для очікуваної ратифікації парламентом результатів переговорів щодо приєднання і виконання зобов'язань перед СОТ.

Нормативно-законодавча база як передумова ефективного членства в СОТ

Одним з ключових завдань підготовки до вступу України до СОТ є гармонізація національного законодавства з нормами системи ГАТТ/СОТ. Прийняття відповідних законопроектів та нормативних актів є необхідною умовою прискореного завершення двосторонніх і багатосторонніх переговорів з країнами – членами СОТ та просування переговорного процесу з набуття Україною членства в цій організації.

Незважаючи на зусилля причетних органів влади щодо вирішення питання законодавчого забезпечення вступу України до СОТ, періодично у цій сфері виникають проблеми, що, як зазначалося, пов'язані з відсутністю належного механізму координації законотворчої діяльності між усіма гілками влади.

Йдеться про законодавче запровадження нових тарифних і нетарифних бар'єрів у торгівлі, що означає зміну торговельного режиму в напрямі, протилежному лібералізації, тобто зменшує шанси на членство у СОТ вже у 2005 році.

Прикладами цього є:

— прийняття постанови Кабінету Міністрів України від 19 січня 2005 року про запровадження ліцензування та квотування експорту кам'яновугільних смол, що не має жодного відношення до захисту національного товаровиробника, а є зразком лобіювання інтересів окремих суб'єктів господарювання;

— неприйняття Верховною Радою України «пріоритетних» законів, як-от проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України» (щодо впорядкування операцій, пов'язаних з виробництвом та переміщенням через митний кордон носіїв для лазерних систем зчитування). Законопроект, з яким делегацію України очікують на черговому неформальному засіданні Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ, досі не отримав належної політичної підтримки — 31 травня 2005 року законопроект був відхилений Верховною Радою у другому читанні.

Іншим прикладом затягування процесу вступу України до СОТ є історія з узгодженням підготовленого пакета законопроектів у сфері санітарних, ветеринарних і фітосанітарних заходів. Так, з причини недосягнення узгодженості щодо розмежування повноважень між органами виконавчої влади, які здійснюють державний контроль і нагляд за безпекою харчових продуктів тваринного походження, а саме Міністерством охорони здоров'я та Міністерством аграрної політики, ці законопроекти вже кілька місяців не вносяться на розгляд Кабінету Міністрів України.

На черговому неформальному засіданні Робочої групи, яке попередньо заплановано на кінець червня — початок липня 2005 року, українській делегації необхідно продемонструвати прогрес у напрямі гармонізації національного законодавства. Невиконання взятих зобов'язань ставить під сумнів рішення країн—членів СОТ про прийняття України до цієї організації у 2005 році.

Тому з метою сприяння виконанню завдання щодо вступу України до СОТ у 2005 році, як це проголошено Президентом України В.Ющенком, та забезпечення прийняття позитивного рішення країнами—членами СОТ щодо України, тепер українській владі необхідними є швидкі, послідовні та скоординовані дії органів влади, насамперед Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України, спрямовані на створення прозорої і недискримінаційної торговельної політики держави та відповідного їй законодавчого закріплення протягом найближчих 100 днів. При цьому йдеться про цілком конкретні речі, а саме — скасування близько 10 постанов Кабінету Міністрів, прийняття та/або внесення змін до 20—25 законів, яке у багатьох випадках тягне за собою прийняття відповідних урядових рішень.

Голова Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ Сержію Маркі неодноразово зазначав, що «Члени групи намагаються отримати подальше роз'яснення того, яким чином і коли буде здійснено реалізацію та примусове виконання законодавства, яке відповідає вимогам СОТ»³.

З метою задоволення цієї вимоги, вирішення правових проблем та приведення нормативної бази у відповідність до правил СОТ був проведений аналіз зовнішньоторговельного законодавства України, результатом якого став перелік законопроектів, необхідних для приведення законодавства України у відповідність до вимог СОТ, який також містить обґрунтування необхідності прийняття акта з погляду правил СОТ і структурований за сферами економіки чи за економічною діяльністю.

У сфері зовнішньоекономічного та експортного регулювання.

— Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» (нова редакція) щодо приведення норм Закону у відповідність до Угод СОТ, зокрема у сфері квотування, ліцензування імпорту, заходів регулювання імпорту та ін.

— Законопроект «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про вивізне (експортне) мито на відходи та брухт чорних металів» щодо зниження рівня вивізного мита з 30 до 25 євро за тону з 2006 року, а після 2007 року до 18 євро.

— Законопроект «Про вивізне (експортне) мито на відходи та брухт кольорових металів і легованих сталей» щодо заміни заборони експорту брухту кольорових металів та встановлення експортного мита на вивезення зазначеної продукції (в рамках угод СОТ забороняється застосовувати обмеження ЗЕД у такий спосіб).

— Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур» щодо встановлення, починаючи з моменту вступу України до СОТ, вивізного (експортного) мита на насіння соняшнику, льону та рижю у розмірі 16 відсотків з подальшим зменшенням на 1 відсоток щорічно (із встановленням вивізного (експортного) мита на кінцевому етапі 10 %).

— Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про вивізне (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину» щодо зменшення мита на шкури ВРХ та скасування мита на живу худобу.

У сфері сільського господарства.

— Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру» щодо відміни вимоги обов'язкового вивезення цукру, виробленого з імпор-

³ Маркі С. Членство України у Світовій організації торгівлі // Міжнародна економічна політика. — К., 2004, червень. — Т. 1 (№ 1). — С. 3—10.

тованого сирцю та скасування квот В і С у рамках існуючих систем квот, які не використовуються і не відповідають угоді СОТ із сільського господарства.

— Законопроект «Про внесення змін до деяких законів України» щодо зниження ставок імпортного мита на групу товарів сільськогосподарської продукції щодо приведення ставок на зазначену групу товарів у відповідність до домовленостей, досягнутих у рамках переговорів про вступ України до СОТ.

— Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» щодо приведення системи та інструментів державної підтримки сільського господарства у відповідність до правил Угоди про сільське господарство та Угоди про субсидії і компенсаційні заходи та скасування статей, що стосуються застосування мінімальних і максимальних закупівельних цін при експорті або імпорті сільськогосподарської продукції, права КМУ «установлення нетарифних обмежень (квот) щодо імпорту або експорту» окремої сільськогосподарської продукції, встановлення «спеціальної бюджетної дотації при експорті» сільськогосподарської продукції.

— Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про молоко та молочну продукцію» щодо скасування експортних субсидій на молочну продукцію.

— Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оподаткування сільськогосподарських підприємств та підтримки соціальних стандартів їх працівників» щодо скасування дискримінації у ставках ПДВ для національних с/г виробників у 10 % та для іноземних постачальників — 20 %.

У сфері автомобілебудування.

— Законопроект «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про розвиток автомобільної промисловості України» щодо скасування статті 4, яка була однією з умов надання пільг і передбачала обов'язковість використання вітчизняних комплектуючих, що є порушенням Угоди СОТ про інвестиційні заходи в торгівлі.

— Законопроект «Деякі питання ввезення на митну територію України транспортних засобів» щодо скасування заборони на імпорт експлуатованих автобусів і вантажних автомобілів віком старше 5 років та обмеження віку автобусів та вантажних автомобілів, які дозволяється ввозити в Україну, 8 роками, крім того проектом передбачається підвищення екологічних та технічних вимог до авто, старших 5 років, що ввозитимуться в Україну.

— Законопроект «Про внесення змін до деяких законів України» щодо скасування пільг для підприємств автомобілебудівної галузі, зокрема зі сплати акцизу, ПДВ.

У сфері оподаткування.

— Законопроект «Про внесення змін до деяких законів про оподаткування, зокрема, до законів «Про систему оподаткування» від 25.06.1991 та «Про податок на додану вартість» від 3.04.1997 щодо закріплення застосування національного режиму стосовно оподаткування.

— Законопроект «Про акцизний збір» щодо закріплення застосування національного режиму щодо акцизного збору на будь-який товар;

— Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про ставки акцизного збору на спирт етиловий та алкогольні напої» щодо скасування дискримінаційних ставок акцизного збору на імпорт алкогольних напоїв.

— Законопроект «Про місцеві податки і збори» щодо встановлення національного (однакового) режиму стосовно оподаткування для іноземних юридичних осіб і громадян та осіб без громадянства.

У сфері субсидування.

— Законопроект Про державну допомогу щодо встановлення правових, економічних та організаційних засад надання, використання та контролю за державною допомогою, наданою суб'єктам господарювання в Україні у відповідності до норм СОТ, зокрема до Угоди про субсидії та компенсаційні заходи.

— Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет на 2005 рік» щодо скасування адресного субсидування окремих підприємств, дискримінаційного застосування податкових векселів для нерезидентів. Зокрема, доцільно припинити надання пільг зі сплати ПДВ для окремих галузей:

- автомобілебудівної, а саме щодо тих 2-х підприємств, які ведуть свою діяльність відповідно до «старого» закону № 535/97 (підприємства, які з 2004 року діють відповідно до закону № 1624-IV, не отримують жодних пільг з ПДВ);

- суднобудівної галузі (відповідно до закону від 15.06.04 №1766-IV було подовжено дію пільги із сплати ПДВ до 1.01.2012);

- літакобудівної галузі (відповідно до пункту «р» ст. 19 Закону України «Про єдиний митний тариф» від 05.02.92 № 2097-XII у період з 1 січня 2002 року до 1 січня 2007 року встановлено пільги з оподаткування на матеріали, комплектуючі вироби та обладнання; відповідно до ст. 3 Закону України «Про державну підтримку літакобудівної промисловості в Україні» від 12.06.01 № 2660-III).

— Законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон та запровадження спеціальних режимів інвести-

ційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку» щодо врегулювання проблемних питань, пов'язаних з пільговим режимом оподаткування суб'єктів СЕЗ і ТПР та встановлення норм, які забезпечать розвиток спеціальних територій відповідно до міжнародних стандартів.

— Законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон та запровадження спеціальних режимів інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку» щодо встановлення обмеження з надання пільг з ПДВ для суб'єктів СЕЗ і ТПР та запровадження механізму щодо усунення можливості використання режиму спеціальної митної зони для отримання безпідставного відшкодування ПДВ з бюджету України.

— Законопроект «Про запровадження мораторію на розгляд та схвалення (затвердження) нових інвестиційних проектів у спеціальних (вільних) економічних зонах і на територіях із спеціальним режимом інвестиційної діяльності (до 2010 року)» щодо заборони створення пільгових умов для виробництва продукції під час реалізації нових інвестиційних проектів.

У сфері митного регулювання.

— Законопроект «Про внесення змін до Митного кодексу України» щодо приведення положень Кодексу у відповідність до вимог СОТ, зокрема щодо визначення країни походження товарів і митної вартості та запровадження Додатка 1 (Пояснювальні примітки) відповідно до Угоди СОТ про митну оцінку.

— «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» щодо внесення змін до порядку митного контролю товарів і транспортних засобів безпосередньо на митному кордоні.

У сфері захисних заходів.

— Про внесення змін до Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» щодо врегулювання відносин, що виникають у сфері порушення та проведення антидемпінгового розслідування у зв'язку з демпінговим імпортом товарів в Україну, а також у сфері застосування антидемпінгових заходів відповідно до результатів розслідування.

— Про внесення змін до Закону України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» стосовно приведення до міжнародних стандартів спеціальних розслідувань.

У сфері санітарних, фітосанітарних заходів та технічних бар'єрів у торгівлі.

— Законопроекти Про внесення змін до деяких законів України, пов'язаних із санітарними та фітосанітарними заходами:

- «Про внесення змін до Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини»;

- «Про внесення змін до Закону України «Про ветеринарну медицину»;
- «Про внесення змін до Закону України «Про карантин рослин»;
- «Про внесення змін до деяких законів України».

Перелічені законопроекти спрямовані на приведення законодавства у зазначених сферах у відповідність до правил Угоди СОТ про санітарні та фітосанітарні заходи.

— Законопроект «Про розроблення та застосування стандартів, технічних регламентів та процедур оцінки відповідності» щодо приведення законодавства у зазначених сферах у відповідність до правил Угоди СОТ про технічні бар'єри в торгівлі (ТБТ).

— Законопроект «Про загальну безпеку продукції» щодо встановлення правових та організаційних засад забезпечення безпеки продукції, яка вводиться в обіг, розміщена на ринку або знаходиться в обігу». Розроблений на основі директиви ЄС № 2001/95/ЄС «Про загальну безпеку продукції».

У сфері торгівлі послугами.

— Законопроект «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про страхування». Проект закону передбачає забезпечення ефективного доступу до ринку шляхом лібералізації діяльності на території України філій страхових компаній-нерезидентів через 5 років після вступу України до СОТ.

— Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про банки і банківську діяльність» щодо надання іноземним банкам права відкриття філій на території України.

— Законопроект «Про внесення зміни до статті 13 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» щодо збільшення розміру частки іноземного капіталу у статутному фонді телерадіокомпаній з 30 до 35 відсотків.

— Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про аудиторську діяльність» щодо надання права бути аудитором будь-якій фізичній особі, за умови отримання сертифіката, що визначає кваліфікаційну придатність до аудиторської діяльності на території України.

— Законопроект «Про адвокатуру» щодо скасування вимоги громадянства для ведення адвокатської діяльності на території України.

У сфері інтелектуальної власності.

— Законопроект «Про питання імплементації законодавства України до вимог багатосторонньої Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) Світової організації торгівлі» щодо вдосконалення правового захисту прав інтелектуальної власності стосовно ліцензування виробництва, експорту

(імпорту) дисків та матриць для їх виробництва, приведення національного законодавства у відповідність до положень угоди ТРІПС та усунення суперечностей у законодавстві України.

Як бачимо, Україні залишається провести значну законотворчу роботу для приведення свого законодавства до вимог СОТ: загальна кількість законів, що їх необхідно прийняти, становить 38, серед яких найбільше законів — 6 — у сфері санітарних, фітосанітарних заходів та технічних бар'єрів у торгівлі. По 5 законів необхідно прийняти у таких важливих сферах, як сільське господарство, субсидування, торгівля послугами та зовнішньоекономічне й експортне регулювання. Частка зазначених сфер становить 68 % від усіх законопроектів, що, однак, не означає, що законодавче вирішення питань в інших сферах є менш важливим.

Нормотворча робота має бути підтримана комплексом організаційних заходів, а саме:

— забезпечити термінову розробку та погодження законодавчих і нормативних актів, необхідних для вступу до СОТ, відповідними міністерствами та відомствами;

— внести необхідні законодавчі акти на розгляд Верховної Ради як першочергові;

— забезпечити супроводження законодавчих актів у комітетах Верховної Ради та їх підтримку при голосуванні.

Прийняття швидких та однозначних рішень з вищезазначених питань підтвердить намагання України та готовність країн—членів СОТ дати зелене світло на вступ України до СОТ у грудні 2005 року на шостій Конференції Міністрів СОТ у Гонконзі.

Системні проблеми невідповідності зовнішньоторговельного режиму України правилам СОТ

Переговорний процес із вступу України до СОТ системно визначає політику держави у сфері розвитку зовнішньоторговельних відносин з країнами — членами СОТ і не обмежується лише узгодженням з країнами—членами Робочої групи графіків зниження імпортного мита та режиму доступу до ринку послуг.

У зв'язку з цим основними причинами, що нині стримують завершення процесу вступу України до СОТ, є блоки проблемних питань, кожне з яких можна ранжувати за ступенем пріоритетності, а саме: першочерговою, високою та ситуаційною пріоритетністю, яка залежатиме від ходу подальших переговорів і залежно від цього може втратити своє значення для сторін переговорів.

У сфері сільського господарства.

Реформування системи державної підтримки сільського господарства щодо більш широкого використання дозволених у рамках СОТ заходів підтримки т. зв. «зеленої скриньки» та узгодження реального обсягу сукупного виміру внутрішньої підтримки сільського господарства (першочергова пріоритетність). Переговори по сільському господарству в рамках вступу України до СОТ розпочалися в 1997 році і тому, за практикою СОТ та рекомендаціями Секретаріату СОТ, базовим періодом для обговорення на переговорах із вступу України до СОТ запропоновано період 1994–1996 років. Україною визначено рівень «сукупного виміру підтримки» (СВП), або, інакше кажучи, прямої фінансової підтримки, яка дорівнює 1,14 млрд дол. США. Водночас, враховуючи тривалий переговорний процес, від України вимагають змінити базовий період на більш пізній, а саме 2000–2002 роки як такий, що є більш показовим і реальним (СВП становить майже 1,1 млрд доларів США). Австралія займає найжорсткішу позицію у цьому питанні. Українською стороною підготовлено та направлено до Секретаріату СОТ «Позиційний матеріал стосовно обсягів державної підтримки, необхідних для реалізації стратегії розвитку сільського господарства в Україні», в якому надано обґрунтування прийняття 1994–1996 років за базовий період для розрахунку сукупного виміру підтримки сільського господарства, а також надано довідкові розрахунки сукупного виміру підтримки з базою розрахунків 2000–2002 років. Переговори щодо погодження рівня підтримки сільського господарства тривають.

Торгівля сільськогосподарською продукцією залишається найактуальнішим сектором відносин, домовленості країн—членів СОТ щодо якого можуть мати наслідки для виробників України. Основні обсяги підтримки сільського господарства сконцентровані в трьох розвинутих країнах, тому сьогодні Україні необхідно здійснити повний перегляд внутрішньої підтримки для забезпечення справедливого завершення процесу реформ у цій сфері з метою запобігання подальшим викривленням у торгівлі, а саме — остаточно погодити на переговорах вибір базового періоду та обсяг підтримки сільського господарства.

Сфера оподаткування (ситуаційна пріоритетність) галузі також викликає численні зауваження з боку країн—членів РГ. Зокрема це стосується спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість. Слід зазначити, що на 2005 рік, відповідно до проекту закону № 6363 «Про внесення змін до деяких законів України (щодо оподаткування сільськогосподарських підприємств)», продовжує діяти чинний порядок оподаткування ПДВ

с/г виробників. А саме — зберігається акумуляція ПДВ і нульова ставка на молоко та м'ясо для виплати дотацій. Введення нового режиму зі ставкою ПДВ 10 % зупиняється до 1 січня 2006 року.

Крім того, **Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» за № 1877 від 24.06.2004** став спробою закріплення урядової переговорної позиції України з питань сільського господарства. Однак з метою забезпечення імплементації зазначеного Закону в частині визначення єдиної довгострокової політики підтримки галузі необхідно розробити відповідні заходи й програми, закріплені відповідними нормативними актами, щодо погодження (доведення) узгодженого базового періоду та обґрунтування рівня підтримки сільського господарства в Україні, що забезпечить дієвість і результативність прийнятого закону.

У сфері доступу до ринку послуг.

Забезпечення умов доступу до ринку страхових послуг у частині дозволу відкриття філій страхових компаній (першочергова пріоритетність). Запропонований Україною перехідний період для скасування обмежень на створення та діяльність прямих філій іноземних страхових компаній і розроблення відповідного законодавства у 5 років з моменту вступу України до СОТ потребує подальшого узгодження та ретельного обговорення із зацікавленими країнами, зокрема із США питань прийнятності таких зобов'язань країнами-членами Робочої групи. Крім того, потребує розроблення відповідна стратегія розвитку страхового сектору після вступу України до СОТ.

Забезпечення умов доступу до ринку аудіовізуальних послуг (висока пріоритетність). Україна притримується жорсткої позиції, що була прийнята спільно з ЄС та знайшла своє відображення у відповідному двосторонньому протоколі. Зазначена позиція полягає у неприйнятті конкретних зобов'язань стосовно аудіовізуальних послуг, і це надзвичайно важливо, оскільки Україна як європейська країна, що веде переговори про вступ до Світової організації торгівлі, має передбачити у секторі аудіовізуальних послуг зобов'язання, виходячи з національних інтересів, та співмірність зобов'язанням країн—членів Європейського Союзу, запровадити ті самі винятки з режиму найбільшого сприяння, які стосуються відповідних конвенцій і угод Ради Європи, що й інші європейські країни—члени Світової організації торгівлі. Інакше її участь у цих конвенціях та угодах, зокрема набуття Україною членства в Європейському фонді підтримки спільного кіновиробництва і прокату кінематографічних та аудіовізуальних робіт («Євримаж»), приєднання до Європейської конвенції про кінематографічну продукцію спільного виробництва та участь у культур-

них програмах Співтовариства опиниться під загрозою. Передусім така позиція не влаштовує американську сторону, і вона продовжує вимагати прийняття певних зобов'язань у цьому секторі, що потребує погодження з ЄС.

Стосовно доступу до послуг інформаційних агентств, США не влаштовує збільшення розміру іноземних інвестицій з 30 % до 35 % (ситуаційна пріоритетність) відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про інформаційні агентства» (№ 1379-IV від 11.12.2003).

Прийняття зобов'язань щодо недискримінаційної системи оподаткування у сфері послуг (ситуаційна пріоритетність). З боку Панами висуваються вимоги щодо формування зобов'язань стосовно недискримінаційної системи оподаткування у сфері послуг, що, в свою чергу, призведе до відміни особливого режиму оподаткування зовнішньоекономічної діяльності країн, включених до переліку офшорних зон.

Питання зовнішньоторговельного режиму, що мають багатосторонній характер.

Гармонізація системи технічного регулювання, застосування характерних для України санітарних, фітосанітарних і ветеринарних заходів (висока пріоритетність).

З метою реформування системи стандартизації та приведення її у відповідність до норм Угоди СОТ про технічні бар'єри в торгівлі (ТБТ) має бути прийнятий проект Закону України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури підтвердження відповідності», а також розроблено План дій щодо досягнення повної відповідності до Угоди ТБТ з метою обґрунтування необхідності перехідного періоду для забезпечення цілковитого узгодження технічних регламентів та стандартів з Угодою ТБТ.

Проте на сьогоднішній день темп роботи у зазначеному напрямі не відповідає умовам необхідності завершення процесу вступу України до СОТ найближчим часом.

З метою приведення законодавства України у сфері санітарного, ветеринарного та фітосанітарного регулювання до вимог СОТ, зокрема Угоди про застосування СФЗ, мають бути прийняті проекти законів України «Про внесення змін до Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини», «Про внесення змін до Закону України «Про ветеринарну медицину», «Про внесення змін до Закону України «Про карантин рослин» та «Про внесення змін до деяких законів України».

Враховуючи те, що позитивне вирішення питання приведення законодавства України у відповідність до норм і принципів Угоди СОТ про застосування санітарних та фітосанітарних заходів сприятиме завершенню переговорного процесу в рамках вступу

України до СОТ, необхідним є визначення шляхів розв'язання зазначеної проблеми та недопущення необґрунтованого зволікання з підготовкою внесення названих законопроектів до Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України.

Забезпечення рівності в умовах оподаткування вітчизняних і іноземних товаровиробників та вдосконалення механізму повернення ПДВ експортерам (висока пріоритетність).

Бюджетна політика України (висока пріоритетність). Деякі положення бюджетної політики України, зокрема що стосуються дискримінаційного застосування податкових векселів для резидентів та нерезидентів, встановлення Кабінетом Міністрів України мінімальної митної вартості, відстрочення введення в дію з 1 січня 2006 року положень Митного кодексу України з питань митного оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, незважаючи на пропозиції щодо їх виключення або зміну, залишаються включеними до Закону України від 23.12.2004 за № 2285 «Про Державний бюджет України» як такі, що суперечать вимогам угод СОТ та ускладнюють процес завершення вступу України до СОТ.

Невирішеним у переговорах зі Сполученими Штатами Америки залишається питання захисту інтелектуальної власності у виробництві лазерних дисків (першочергова пріоритетність). Відповідний законопроект був відхилений Верховною Радою України, а розгляд його нової редакції переносився кілька разів. Американська сторона недвозначно дала зрозуміти, що невирішення цього питання значно ускладнює завершення двосторонніх переговорів з вступу України до СОТ.

Скасування Україною обов'язкової санітарно-епідеміологічної експертизи імпортованих аудіо- та відеоелектронних пристроїв (телевізорів, відеомагнітофонів тощо) та скорочення переліку товарів, які підлягають обов'язковій сертифікації (висока пріоритетність).

Українська сторона постійно працює над скороченням переліку продукції, яка підпадає під санітарно-епідеміологічний контроль. Щороку цей перелік скорочується. Водночас, залишається великий перелік продукції, яка належить до інформаційних технологій та підлягає санітарно-епідеміологічному контролю.

На підставі проведеної оцінки ризику МОЗ до щорічного переліку товарів, які не підлягають державній санітарно-епідеміологічній експертизі, включено 23 групи і 26 підгруп з 44 груп товарів, що є предметом запиту Японії.

Водночас МОЗ вважає, що вимоги про скасування обов'язкової державної санітарно-епідеміологічної експертизи є безпід-

ставними, і її скасування може призвести до неконтрольованого надходження в Україну продукції, небезпечної для здоров'я людини.

Законодавчого врегулювання потребує питання працевлаштування іноземних фізичних осіб, які належать до категорії «внутрішньокорпоративні цесіонарії» (ситуаційна пріоритетність). Країни очікують на законодавче закріплення зобов'язань, внесених до переговорної позиції у сфері послуг (надання візи на 3 роки з подальшим постійним автоматичним подовженням на 2 роки для «внутрішньокорпоративних цесіонаріїв» та скасування вимоги отримання дозволу на працевлаштування для цих категорій фізичних осіб).

Гальмівним фактором щодо завершення двосторонніх переговорів з ЄС є також **нескасовані дискримінаційні положення національного законодавства у сфері оподаткування (стягнення податку на додану вартість та акцизного збору) виробництва та продажу автомобілів (першочергова пріоритетність)** відповідно до прийнятого Верховною Радою Закону України «Про розвиток автомобільної промисловості» за № 1624 від 18.03.2004, що суперечить досягнутим домовленостям і процесу гармонізації законодавства з нормами СОТ. Згадані положення не відповідають Угоді про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським Союзом і нормам СОТ. Одночасно Закон підвищує рівень тарифного захисту на транспортні засоби, погоджений на цю продукцію з іншими країнами СОТ і передбачений Концепцією трансформації митного тарифу України. Підвищення країною ставок ввізного мита під час переговорного процесу порушує один з основних принципів СОТ — «stand still» і негативно сприймається партнерами з переговорного процесу.

Застосування дискримінаційних акцизних зборів (ситуаційна пріоритетність). Молдовська сторона вимагає скасування режиму застосування дискримінаційних ставок акцизного збору до виногорілчаної продукції.

Ввезення на митну територію України з території СЕЗ товарів, які були виготовлені чи перероблені в спеціальних митних зонах (митний збір (імпорт або експорт))(висока пріоритетність). Для деяких зон товари, виготовлені в зонах, при перетині митної території звільняються від сплати мита, зокрема імпортного, на імпортовані матеріали та інші складові за умови, що товар кваліфікується як такий, що виготовлений у зоні відповідно до встановлених Україною правил походження. Це порушує принцип недискримінації суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюють діяльність у вільних економічних і спеціальних митних зонах.

Крім того, на сьогодні все ще не розроблено відповідного проекту законодавчого акта, що передбачатиме імплементацію положень Угоди про митну оцінку СОТ (висока пріоритетність) у митне законодавство України, у тому числі щодо обов'язкового оприлюднення судових чи адміністративних рішень з митних питань.

Вирішення питань, викладених вище, потребує прийняття відповідних рішень на найвищому державному рівні, що сприятиме розблокуванню переговорів із зазначеними країнами—членами Робочої групи та завершенню переговорного процесу в цілому.

Крім того, необхідною умовою забезпечення вступу України до СОТ є послідовність української сторони у дотриманні досягнутих домовленостей з іншими країнами—членами Робочої групи, зафіксованих у відповідних двосторонніх протоколах, та зобов'язань, узятих у рамках багатостороннього переговорного процесу, неприпустимість їх зміни (погіршення).

Висновки

Вступ до СОТ має розглядатися не лише як вступ до однієї з міжнародних організацій, а радше як до торговельно-економічної ООН. Членство в цій організації пов'язано з істотними змінами як зовнішньоторговельного режиму країни, так і всієї системи регуляторного механізму, який має повністю відповідати критеріям конкурентної ринкової економіки. Невід'ємною частиною цього має стати взаємозв'язаний процес лібералізації торгівлі та економічної діяльності загалом, з одного боку, та становлення цивілізованої системи ринкового регулювання — з другого. Членство в СОТ стане стимулом для створення належної законодавчої бази, привабливого ринкового та інвестиційного середовища, яке покладе початок реформуванню та проведенню глибоких структурних перебудов економіки в цілому та окремих її галузей, сприятиме підвищенню потенціалу експортно-технологічних виробництв, розширенню присутності на зовнішніх ринках. Крім того, це потужний стимул для позбавлення від такого шкідливого явища, як контрабанда, оскільки відповідальність України за боротьбу з тінньовим імпортом зросте з огляду на те, що контрабанда загрожуватиме вже не лише українському ринку, а й ринкам партнерів нашої держави.

У цьому контексті великого значення набуває спроможність швидко вирішити зазначені нижче питання, привести законодавство у відповідність до норм СОТ, а відповідь на питання «Чи

стане вступ України до СОТ можливим вже найближчим часом?» залежатиме від низки ключових умов:

1) уряд має продемонструвати сильну політичну волю (а не політичне побажання), не тільки на словах, а й на ділі, та створити інституційні умови для успішного вступу;

2) торговельна політика має формуватися та справді проводитися;

3) потрібно поліпшувати вміння ведення переговорів та технічні можливості посадових осіб, які беруть участь у переговорах, шляхом постійного навчання;

4) необхідно розпочати широку кампанію поширення інформації щодо розвитку торгівлі в цілому та про СОТ зокрема, щоб переконати політичні кола і широку громадськість у необхідності для України стати рівноправним гравцем у світовій торговельній системі.

У цілому, беручи до уваги сучасний стан переговорів, рівень досягнутих домовленостей і ступінь узгоджених позицій, можна стверджувати, що досягти завершення двостороннього процесу вступу України до СОТ цілком можливо в поточному році.

Література

1. Закон України «Про аудиторську діяльність».
2. Закон України «Про вивізне (експортне) мито на відходи та брухт чорних металів».
3. Закон України «Про вивізне (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину».
4. Закон України «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру».
5. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України».
6. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність».
7. Закон України «Про розвиток автомобільної промисловості України».
8. Закон України «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур».
9. Закон України «Про молоко та молочну продукцію» щодо скасування експортних субсидій на молочну продукцію.
10. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оподаткування сільськогосподарських підприємств та підтримки соціальних стандартів їх працівників».
11. Закон України «Про Державний бюджет на 2005 рік».
12. Законопроект «Про питання імплементації законодавства України до вимог багатосторонньої Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) Світової організації торгівлі».
13. Митний кодекс України.
14. Опыт стран-членов ВТО по защите национальных интересов на внутреннем и внешнем рынках: Журн. вариант моногр. исследования //

- Мировая экономика и междунар. отношения. — 2002. — № 8. — С. 12—121.
15. *Маркі С.* Членство України у Світовій організації торгівлі // Міжнародна економічна політика. — К., 2004, червень. — Т. 1 (№ 1). — С. 3—10.
16. *Annual Report 2003.* Geneva: WTO, 2003. — 165 p.
17. *Development, Trade, and the WTO: a Handbook* / Bernard Hoekman, Aaditya Mattoo, and Philip English, editors. Washington, D.C.: World Bank, 2002, 641p.
18. *International Trade Statistics 2002.* Geneva: WTO. — 218 p.
19. *Post-Uruguay Round Market Access barriers for Industrial Products. Policy Issues in International Trade and Commodities. Study Series № 12.* New York and Geneva: United Nations, 2001. — 50 p.
20. *Special study № 6. Market Access: Unfinished Business. Post-Uruguay round inventory and issues.* Geneva: WTO Publications Centre William Rappard, 2001. — 141 p.
21. *Trading into the Future. Second edition revised.* Geneva: WTO, 2001. — 69 p.
22. *World Trade Report 2003.* Geneva: WTO, 2003. — 242 p.
23. Офіційний сайт Верховної Ради України — <http://www.rada.kiev.ua>
24. Офіційний сайт Світової організації торгівлі — <http://www.wto.org>

Стаття надійшла до редакції 01.03.2005